

Nr 130.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning om extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1918 m. m.; given Stockholms slott den 23 februari 1917.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att, under förutsättning att Kungl. Maj:ts förut denna dag gjorda framställningar angående vissa åtgärder för lant- och sjöförsvarets stärkande varda av riksdagen bifallna,

dels antaga bilagda förslag till förordning om extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1918,

dels besluta, att avkastningen av nämnda skatt skall användas till täckande av anslag för särskilda åtgärder för lant- och sjöförsvarets stärkande,

dels ock bland statsverkets inkomster för år 1918 efter rubriken för inkomst- och förmögenhetsskatten upptaga följande rubrik:

Extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1918,

bevillning 30,000,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vænersten.

Förslag

till

Förordning

om extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1918.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

En var, som år 1918 annorledes än på grund av efterbeskattning taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, är, med undantag som nedan stadgas, jämväl skyldig att samma år till staten utgöra en särskild skatt under benämning extra inkomst- och förmögenhetsskatt, vilken i förhållande till det för inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet påföres samtidigt men utan sammanblandning med sistnämnda skatt.

2 §.

1 mom. Här i riket mantalsskriven svensk medborgare, som taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av högst 6,000 kronor, är från utgörande av extra inkomst- och förmögenhetsskatt fri.

2 mom. Annan enskild skattskyldig samt andra juridiska personer än inländska aktiebolag och solidariska bankbolag utgöra extra inkomst- och förmögenhetsskatt med 1.8 procent av det taxerade beloppet, om eller till den del detta ej överstiger 6,000 kronor.

3 mom. Av andra skattskyldiga än nyssnämnda bolag utgöres extra inkomst- och förmögenhetsskatt för den del av det taxerade beloppet, som överstiger

6,000 kronor	men ej	8,000 kronor,	med	2 ¹ / ₂ %
8,000	»	»	»	2 ⁵ / ₈ %
12,000	»	»	»	2 ⁹ / ₈ %
20,000	»	»	»	3 ³ / ₈ %
30,000	»	»	»	3 ⁷ / ₈ %
50,000	»	»	»	4 ¹ / ₂ %
80,000	»	»	»	4 ⁵ / ₈ %
150,000	»	»	»	5 %

3 §.

Extra inkomst- och förmögenhetsskatt av inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag utgår, om till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerad inkomst icke överstiger 4 % av bolagets kapital, med 1 krona 23 öre för varje 100-tal av det taxerade beloppet.

Om den taxerade inkomsten överstiger 4 % av bolagets kapital, utgår, för varje fullt 100-tal kronor av det taxerade beloppet, extra inkomst- och förmögenhetsskatt med följande belopp, nämligen

När den taxerade inkomsten i förhållande till kapitalet		Inkomstskatt per 100 kr.	När den taxerade inkomsten i förhållande till kapitalet		Inkomstskatt per 100 kr.				
överstiger	4	men ej	4 ¹ / ₄ %	1:26	överstiger	9	men ej	9 ¹ / ₈ %	1:77
>	4 ¹ / ₄	>	4 ¹ / ₂	1:29	>	9 ¹ / ₈	>	9 ² / ₈	1:80
>	4 ¹ / ₂	>	4 ³ / ₄	1:32	>	9 ² / ₈	>	10	1:83
>	4 ³ / ₄	>	5	1:35	>	10	>	10 ¹ / ₈	1:86
>	5	>	5 ¹ / ₈	1:38	>	10 ¹ / ₈	>	10 ² / ₈	1:89
>	5 ¹ / ₈	>	5 ² / ₈	1:41	>	10 ² / ₈	>	11	1:92
>	5 ² / ₈	>	6	1:44	>	11	>	11 ¹ / ₈	1:95
>	6	>	6 ¹ / ₈	1:47	>	11 ¹ / ₈	>	11 ² / ₈	1:98
>	6 ¹ / ₈	>	6 ² / ₈	1:50	>	11 ² / ₈	>	12	2:01
>	6 ² / ₈	>	7	1:53	>	12	>	12 ¹ / ₈	2:04
>	7	>	7 ¹ / ₈	1:56	>	12 ¹ / ₈	>	13	2:07
>	7 ¹ / ₈	>	7 ² / ₈	1:59	>	13	>	13 ¹ / ₈	2:10
>	7 ² / ₈	>	8	1:62	>	13 ¹ / ₈	>	14	2:13
>	8	>	8 ¹ / ₈	1:65	>	14	>	14 ¹ / ₈	2:16
>	8 ¹ / ₈	>	8 ² / ₈	1:68	>	14 ¹ / ₈	>	15	2:19
>	8 ² / ₈	>	9	1:71	>	15	>	15 ¹ / ₈	2:22
>	9	>		1:74	>	15 ¹ / ₈	>	16	2:25

När den taxerade inkomsten i förhållande till kapitalet	Inkomstskatt per 100 kr.	När den taxerade inkomsten i förhållande till kapitalet	Inkomstskatt per 100 kr.
överstiger 16 men ej 16 $\frac{1}{2}$ %	2·28	överstiger 29 men ej 30 %	2·79
» 16 $\frac{1}{2}$ » » 17 »	2·31	» 30 » » 32 »	2·82
» 17 » » 17 $\frac{1}{2}$ »	2·34	» 32 » » 34 »	2·85
» 17 $\frac{1}{2}$ » » 18 »	2·37	» 34 » » 36 »	2·88
» 18 » » 18 $\frac{1}{2}$ »	2·40	» 36 » » 38 »	2·91
» 18 $\frac{1}{2}$ » » 19 »	2·43	» 38 » » 40 »	2·94
» 19 » » 19 $\frac{1}{2}$ »	2·46	» 40 » » 45 »	2·97
» 19 $\frac{1}{2}$ » » 20 »	2·49	» 45 » » 50 »	3·00
» 20 » » 21 »	2·52	» 50 » » 55 »	3·03
» 21 » » 22 »	2·55	» 55 » » 60 »	3·06
» 22 » » 23 »	2·58	» 60 » » 65 »	3·09
» 23 » » 24 »	2·61	» 65 » » 75 »	3·12
» 24 » » 25 »	2·64	» 75 » » 85 »	3·15
» 25 » » 26 »	2·67	» 85 » » 90 »	3·18
» 26 » » 27 »	2·70	» 90 » » 95 »	3·21
» 27 » » 28 »	2·73	» 95 » » 100 »	3·24
» 28 » » 29 »	2·76	» 100 %	3·27

4 §.

Till ledning vid uträknandet av extra inkomst- och förmögenhets- skatten utfärdar Kungl. Maj:t erforderliga tabeller.

5 §.

Är fråga om äkta makar, skall i tillämpliga delar gälla vad be- träffande makars skattskyldighet är stadgat i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

6 §.

Den extra inkomst- och förmögenhetsskatten debiteras, uppbäres och redovisas i enahanda ordning som inkomst- och förmögenhetsskatten och i samband med denna.

7 §.

Besvär rörande tillämpningen av denna förordning anföras och full- följas på sätt i gällande uppbörsreglementen är föreskrivet för klagan

över obehörig eller oriktig debitering, dock att besvär hos konungens befallningshavande må ingivas inom natt och år, efter det skatten vederbörande avfordrats.

8 §.

Därest efter anförda besvär över prövningsnämnds eller kammarrättens beslut taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt ändras eller sådan taxering varder någon för år 1918 åsatt, vidtages den jämkning i redan påförd extra inkomst- och förmögenhetsskatt eller den påföring av sådan skatt, som därav må föranledas.

9 §.

Om någon på grund av efterbeskattning påföres särskild inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1918, skall, om efterbeskattningen därtill föranleder, extra inkomst- och förmögenhetsskatt påföras honom till behörigt belopp. Sådan skattepåföring sker i sammanhang med efterbeskattningen till inkomst- och förmögenhetsskatt.

Har den skattskyldige avlidit, gäller ifråga om påföring av extra inkomst- och förmögenhetsskatt enligt denna § vad i 22 § av förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt för motsvarande fall stadgas.

*Utdrag ur protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 februari
1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Vennersten anförde efter gemensam beredning med cheferna för lantförsvarsdepartementet och sjöförsvarsdepartementet:

Krigstidens inverkan på de neutrala ländernas statsfinanser har varit och är fortfarande av synnerligen djupgående art. Även om under den förflutna tiden vårt land i jämförelse med flertalet andra neutrala länder i Europa haft förhållandevis lindriga påkänningar i statsfinansiellt avseende, har dock kristiden jämväl för oss medfört betydande finansiella problem, som kräva den allvarligaste uppmärksamhet och påkalla så skyndsam lösning, som omständigheterna medgiva.

Statsmakternas ingripande med åtgärder för lindrande av dyrtidens tryck kräva ansevärd summor dels såsom rörelsekapital för vissa av de

särskilda krigstidskommissionerna och dels såsom anslag i prisreglerande syfte eller till krigstidshjälp.

A andra sidan påkalla nödvändiga åtgärder för neutralitetsförsvarets upprätthållande och stärkande stora utgifter, alldeles oavsett de kostnadsökningar, som dyrtiden även på detta område medför.

Vid detta tillfälle har jag att uppehålla mig vid det senare slaget av utgifter. Innan jag närmare ingår på detta ämne, torde jag dock med ett par ord få beröra även frågan om finansieringen av det förra slaget av krigstidsutgifter. Inom kort torde komma att Kungl. Maj:ts prövning underställas förslag om avlåtande till riksdagen av framställningar att bevilja nödiga kreditiv för rörelsekapital åt de kommissioner, som äro i behov av särskilt sådant kapital, nämligen statens livsmedelskommission, folkhushållningskommissionen och statens industrikommission. Det torde av berörda framställningar komma att framgå, att i stort sett de kapital, som tagits eller komma att tagas i anspråk av nämnda kommissioner, äro avsedda att i sinom tid återbetalas till statsverket. Under sådana förhållanden tärvas åtminstone för närvarande icke några åtgärder i finansieringssyfte. Skulle brist uppstå för någon kommission, måste givetvis anstalter vidtagas för täckande av densamma, men torde det icke vara påfordrat att nu angiva, huru i sådant fall skall förfaras. I fråga därefter om de ovan berörda utgifterna i prisregleringssyfte eller till krigstidshjälp vill jag erinra därom, att anslag till deras täckande äro avsedda att upptagas å 1918 års budget.

I det yttrande rörande statsverkets inkomster för år 1918, som influtit i det statsverkspropositionen till innevarande års riksdag åtföljande statsrådsprotokollet över finansärenden för den 13 januari 1917, uttalade jag, att jag vid ett senare tillfälle hoppades få i ett sammanhang upptaga till behandling frågorna om slutlig finansiering av vissa med det pågående kriget sammanhängande statsutgifter, därvid jag omnämnde 1916 års redan gjorda och 1917 års pågående utgifter för neutralitetsskyddet, de tillfälliga lånemedel, som för täckande av viss del av 1915 års neutralitetsutgifter upptagits i innevarande års riksstat, de förskott, som av 1916 års riksdag anvisats för anskaffning av viss krigsmateriel, vilken den under kriget vunna erfarenheten ådagalagt vara oundgängligen nödvändig, fortsatta utgifter för sistnämnda ändamål samt slutligen förskott, som i övrigt föranleddes av krigstidens särskilda förhållanden och ej på annat sätt täcktes.

Jag anhåller nu att få återupptaga denna fråga.

Till en början torde jag då få närmare redogöra för de utgifter, för vilkas slutliga täckning det nu gäller att bereda utväg. Jag vill

emellertid redan nu förutskicka, att vissa av hithörande utgifter på grund av sin karaktär för närvarande endast kunna approximativt angivas.

Den första gruppen av här ifrågakvarande utgifter innefattar de egentliga neutralitetsutgifterna, d. v. s. de utgifter för skyddandet av rikets neutralitet, som icke äro av beskaffenhet att böra avföras å anslag av värnskattemedel eller andra i riksstaten upptagna anslag.

Innan jag angiver de neutralitetsutgifter, vilka ännu ej blivit täckta, torde jag för fullständighetens skull få erinra om de utgifter av detta slag, för vilka täckning redan beretts. I detta sammanhang må också framhållas, att de neutralitetskostnader, som för ett visst år täckts, allenast omfatta vad som under samma år enligt räkenskaperna utbetalats, men däremot ej vad därutöver kan för motsvarande ändamål hava blivit av Kungl. Maj:t anvisat under samma år. Nämnda förhållande, som beror därpå, att utgifterna skolat förskottsvis bestridas samt att de vid ett års riksdag anmälda utgifterna måst uppföras i riksstaten för nästkommande år, har t. ex. föranlett, att vid 1916 års riksdag blivit såsom utgift för år 1915 anmälda belopp, som anvisats år 1914, men utbetalats först under år 1915.

Neutralitetsutgifterna för år 1914 uppgingo till 46,021,163 kronor och för desammas täckande anvisades anslag å 1916 års riksstat, vartill medel bereddades dels av löpande statsinkomster dels ock genom bidrag från statsverkets kassafond.

Motsvarande utgifter för år 1915 belöpte sig till, i jämnat krontal, 56,047,338 kronor. Denna summa täcktes budgetsmissigt genom anslag å 1917 års riksstat. För ändamålet anlätades löpande statsinkomster till belopp av 29,047,338 kronor och tillfälliga lånemedel till belopp av 27,000,000 kronor.

Neutralitetsutgifterna för tiden efter 1915 års utgång äro ännu obetäckta.

Då fråga nu är att uppgöra en fullständig plan för slutlig finansiering av krigstidens försvarsutgifter torde som första post under gruppen neutralitetsutgifter böra upptagas en summa av 27,000,000 kronor för gäldande av nyssnämnda lånemedel.

Vidare komma 1916 års neutralitetsutgifter. Dessa uppgå enligt mig av cheferna för lantförsvars- och sjöförsvarsdepartementen lämnade approximativa uppgifter till sammanlagt 61,939,511 kronor eller i runt tal 62,000,000 kronor. Först när bokslut för året föreligger, kunna definitiva siffror för berörda utgifter erhållas. Med hänsyn till uppgifternas approximativa karaktär torde någon säkerhetsmarginal böra nu beräknas, till vilken fråga jag strax torde få återkomma.

Bland utgifterna i denna grupp bör givetvis ock upptagas en post för innevarande års neutralitetsutgifter. Till vilken summa dessa utgifter slutligen komma att uppgå, är ju omöjligt att nu med någon säkerhet bedöma, då det ej kan förutses, för huru lång tid neutralitetsskyddet behöver upprätthållas. På grundval av uppgifter från armé- och marinförvaltningarna hava cheferna för lantförsvars- och sjöförvarsdepartementen, under förutsättning att neutralitetsutgifter komma att utgå under hela året, beräknat dylika utgifter till ett sammanlagt belopp av i runt tal 64,000,000 kronor.

De egentliga neutralitetsutgifterna mycket närstående äro vissa förskott, som anvisats huvudsakligen till förstärkande av arméns förråd. Sistnämnda förskott uppgå, enligt vad chefen för lantförsvarsdepartementet meddelat mig, till i runt tal 18,584,000 kronor. I vad mån dessa förskott komma att såsom bestående utgifter belasta statsverkets räkenskaper, kan ej nu avgöras. Det lär vara att antaga, att samma förskott åtminstone delvis bliva täckta genom avförande å vederbörliga anslag i riksstaten eller genom försäljningsmedel. Försiktigheten bjuder emellertid att medräkna hela summan. I den mån vissa belopp därav må bliva täckta genom överföring till riksstatsanslag eller av försäljningsmedel, minska dessa belopp utgiftssumman i dess helhet.

För mötande av sistberörda utgift samt för vinnande av nödig säkerhetsmarginal för övriga hithörande utgifter har jag i mina beräkningar infört en post för oförutsedda utgifter på 25,584,000 kronor.

Såsom andra huvudgrupp av här ifrågavarande försvarsutgifter torde böra upptagas en post för täckande av viss kostnadsökning vid vissa av Kungl. Maj:t och riksdagen redan beslutade engångsutgifter för sjöförsvaret. Såsom chefen för sjöförvarsdepartementet tidigare i dag vid föredragning av proposition angående beredande av medel till bestridande av vissa kostnadsökningar för sjöförsvarets ordnande m. m. omförmält, hava vissa kostnader för åtgärder till sjöförsvarets stärkande, vilka skolat gäldas av värnskattemedel, på grund av fördyrade materialpriser m. m. kommit att överstiga de för ändamålen beviljade medlen. Berörda kostnadsökningar uppgå till sammanlagt 7,377,700 kronor. För täckande av nämnda belopp har föreslagits skola i första hand anlitas ett beräknat överskott i värnskattefonden å 5,649,762 kronor, varefter för gäldande av återstoden eller 1,727,938 kronor i detta sammanhang skulle beredas utväg. Jag upptager därför nu i min beräkning en post å sistnämnda belopp. Det torde redan här få omförmlas, att av ovannämnda summa å 7,377,700 kronor största delen eller 6,595,700 kronor äro avsedda att anvisas å 1918 års stat, vadan å denna stat behöver för ändamålet utöver det beräknade bidraget ur värn-

skattefonden å 5,649,762 kronor anvisas ytterligare anslag å 945,938 kronor.

Den tredje huvudgruppen av utgifter, om vilkas täckning nu är fråga, äro utgifterna för anskaffning av krigsmateriel och andra åtgärder för försvarets stärkande.

Nästlidet års riksdag beviljade, såsom framgår av riksdagens skrivelse den 13 juni 1916 (nr 219), för anskaffning av viss krigsmateriel och vidtagande av vissa andra anordningar för neutralitetsskyddets stärkande anslag å tillhopa 8,046,050 kronor samt beslöt, att de för bestridande av utgifterna erforderliga belopp skulle få av Kungl. Maj:t redan under år 1916 av tillgängliga medel förskjutas för att framdeles hos riksdagen anmälas till ersättande. Täckning för nyssnämnda belopp måste nu beräknas.

Slutligen komma de engångsanslag till lant- och sjöförsvarets stärkande, om vilka cheferna för lantförsvars- och sjöförsvarsdepartementen tidigare i dag gjort framställning. Dessa anslag uppgå till sammanlagt 98,861,252 kronor, varav 79,507,252 kronor äro avsedda att anvisas å 1918 års stat.

Sammanställer jag de av mig nu angivna utgifterna, för vilka täckning tarvas, erhåller jag följande siffror:

Täckande av tillfälligt lån för en del av 1915 års neutralitetsutgifter	27,000,000 kronor
1916 års neutralitetsutgifter	62,000,000 »
1917 års neutralitetsutgifter	64,000,000 »
Oförutsedda utgifter	25,584,000 »
Täckande av viss kostnadsökning vid vissa engångsutgifter för sjöförsvaret	1,727,938 »
Täckande av det utav 1916 års riksdag lämnade förskottet till krigsmaterielanskaffning m. m.	8,046,050 »
Anslag för ytterligare åtgärder till försvarets stärkande	98,861,252 »

Summa 287,219,240 kronor

eller i runt tal 288,000,000 kronor.

Då jag nu går att redogöra för planen för täckning av sistnämnda summa av 288,000,000 kronor, vill jag till en början erinra, att jag i mitt förut åberopade yttrande vid föredragning av statsverkspropositionen framhöll, att det syntes naturligt, att för täckande av 1916 års neutralitetskostnader i främsta rummet ifrågakomme det genom krigskonjunkturskattens opåräknat stora avkastning uppkomna överskottet å samma års statsreglering.

Den omständigheten att 1916 års neutralitetskostnader bestritts å förskottstitel för framtida reglering utgör tydligen ingen anledning att i fråga om dessa kostnader frångå principen, att utgifter för visst år böra täckas av samma års inkomster, så vitt dessa lämna tillgång därtill. Att för täckande av neutralitetsutgifter använda överskott å krigskonjunkturskatt synes desto mera berättigat, som ju krigskonjunkturskatten särskilt avsetts för beredande av medel till täckande av de av krigstillståndet föranledda utomordentliga statsutgifterna.

I 1916 års riksstat är som inkomst av krigskonjunkturskatt upptaget ett belopp av 9,000,000 kronor. Detta belopp utgör den beräknade skatten å såväl 1914 års som 1915 års krigskonjunkturvinster. De åren 1915 och 1916 verkställda taxeringarna av nämnda vinster ha emellertid givit till resultat en påförd krigskonjunkturskatt av, år 1915 i runt tal 6,500,000 kronor och år 1916, likaledes i runt tal, 79,500,000 kronor eller sammanlagt omkring 86,000,000 kronor. Huru mycket som av sistnämnda summa kommer att bli en statsverkets verkliga tillgång, är nu omöjligt att med säkerhet avgöra. Efter besvär hos kammarrätten och regeringsrätten över krigskonjunkturskattenämndernas beslut samt genom avskrivningar kommer nämligen med all sannolikhet en viss reduktion av beloppet att äga rum. Uppskattar man denna minskning så högt som till 20 procent av bruttobeloppet, skulle i varje fall återstå ett belopp av i det närmaste 69,000,000 kronor, vilket ger ett överskott av 60,000,000 kronor. Det synes mig, såsom jag förut antytt, vara rimligt, att detta överskott användes, så långt det förslår, till täckande av neutralitetsutgifter, verkställda under det år, då överskottet uppkommit. En nödvändig förutsättning för ett dylikt tillvägagångssätt är givetvis dock, att överskottet i fråga icke behöver användas för att förekomma brist i 1916 års statsreglering. Någon sådan lär emellertid ej vara att befara, då, enligt vad en av sakkunnig person verkställd undersökning giver vid handen, den starka stegringen av inkomst- och förmögenhetsskatten — den har i 1916 års riksstat beräknats till 39,000,000 kronor, men har samma år uttaxerats med i runt tal 66,175,000 kronor — torde säkerställa nämnda års statsreglering, så att oavsett överskottet å krigskonjunkturskatten inkomsterna komma att väl täcka utgifterna.

Förslag om att för täckning av neutralitetskostnader taga i anspråk nyssnämnda överskott å krigskonjunkturskatten torde emellertid ej böra förmiligen framställas, förrän det överskott, som 1916 års statsreglering kommer att lämna, blivit vid riksbokslutet överfört till statsverkets kassafond, från vilken det avsedda beloppet därefter skulle överföras till budgeten. Vid mina beräkningar utgår jag dock ifrån, att en sådan åtgärd

kommer att vidtagas, och reducerar sålunda den summa, för vilken täckning nu sökes, med 60,000,000 kronor eller från 288,000,000 kronor till 228,000,000 kronor.

På enahanda sätt böra tydligen 1917 års neutralitetsutgifter täckas av 1917 års inkomster, naturligtvis i den mån statsregleringen lämnar ett överskott, som för ändamålet kan disponeras. För att utröna, huruvida detta kommer att bliva fallet har jag låtit verkställa utredningar rörande den sannolika avkastningen av inkomst- och förmögenhetsskatten ävensom av krigskonjunkturskatten för 1917. Den förra är i riksstaten beräknad till 48,000,000 kronor, den senare till 20,000,000 kronor. Den verkliga avkastningen kommer, såvitt man nu kan bedöma, att gå långt utöver dessa belopp och mycket betydande överskott komma med säkerhet att uppstå. I avseende härå vill jag meddela, att en inom finansdepartementet av förste aktuarien Sam Larsson verkställd undersökning giver vid handen, att innevarande års taxering till krigskonjunkturskatt synes komma att giva ett resultat av åtminstone 140,000,000 kronor. Även om nu av de påräkneliga överskotten reserveras ett betydande belopp till mötande av eventuella brister i statsregleringen, uppkommande i det fall att den ekonomiska ställningen i landet skulle bliva avsevärt sämre än den nu är, torde likväl uppstå en disponibel behållning å statsregleringen, som jag vågar uppskatta till 60,000,000 kronor. När 1917 års räkenskaper en gång föreligga avslutade, bör överskottet å detta års krigskonjunkturskatt, i den mån det icke tages i anspråk för statsregleringen, användas som bidrag till täckning av här beräknade utgiftssumma för försvaret. Jag räknar med, att detta bidrag kommer att uppgå till 60,000,000 kronor och att därmed den utgiftssumma, som återstår, reduceras till 168,000,000 kronor.

Nu är emellertid som nämnt denna beräkning beroende av den förutsättningen, att den ekonomiska ställningen icke skulle komma att mer än till en viss grad försämrats under 1917. Skulle en större försämring inträda, torde bristerna i statsregleringen kunna bli så stora, att de helt eller delvis uppsluka det här påräknade överskottet av 60,000,000 kronor. I vilket avseende den i det följande framlagda finansplanen härigenom skulle modifieras, skall jag längre fram angiva.

Jag har tidigare uttalat mig för att man även för framtiden borde bereda åtminstone partiell täckning av neutralitetskostnaderna genom att inrymma anslag för ändamålet på den ordinarie budgeten. Detta var vid en tidpunkt, då man trodde sig kunna vänta krigets slut på ett tidigare skede. Men denna förhoppning har gäckats och med hänsyn till de stora och alljämt stigande anspråk, som andra viktiga samhällskrav eventuellt kunna komma att ställa på statsverket, lär det numera vara försiktigast att i nu

berörda avseende räkna på de löpande statsinkomsterna allenast för gäldandet av de ränteutgifter, som påkallas av den tillfälliga upplåning, vilken är av nöden för finansierandet av här ifrågavarande kostnader. Det gäller därför att för täckning av kapitalutgiften vinna annan utväg.

Härvid möter givetvis tanken att tillgripa en engångsskatt av samma typ som värnskatten eller krigsmaterialskatten. Då det emellertid nu gäller att planlägga täckning av krigstidens samtliga extra ordinära försvarsutgifter, kan problemet icke med framgång lösas genom en dylik åtgärd. Den sammanlagda utgiftssumman blir uppenbarligen mycket för stor för att kunna genom beskattning på en gång uttagas, varförutom omöjligheten att för närvarande fastställa slutsiffran för samma utgifter gör det mindre lämpligt att för deras täckande bygga på en nu fixerad skattesumma.

Då emellertid å andra sidan enighet torde råda därom, att nu ifrågavarande utgifter böra gäldas genom beskattning, lagd på de ekonomiskt mera bärkraftiga samhällslagren, är det klart, att de nödiga medlen måste uttagas genom en direkt skatt, som under erforderligt antal år utgår av de större inkomsterna och förmögenheterna.

Det synes härvid vara enklast att giva skatten karaktär av ett provisoriskt tillägg till gällande inkomst- och förmögenhetsskatt. Visserligen möter någon betänklighet att utan en mera genomgripande omarbetning av nämnda skatt giva den en starkare skärpning. Men för en mera djupgående nydaning av vår inkomst- och förmögenhetsbeskattning är den nuvarande tiden enligt min mening icke lämplig. Vi befinna oss för närvarande i en övergångsperiod, som kännetecknas av en betydande omvälvning av inkomst- och förmögenhetsförhållandena för stora grupper av de skattedragande och därmed följande förskjutningar i skattekraften. Först sedan lugnare tider inträtt och förhållandena hunnit att stadga sig, skola för en allmän reform av inkomst- och förmögenhetsskatten tillräckligt säkra utgångspunkter föreligga. För nu ifrågavarande ändamål synes därför det provisoriska tillägget vara den under givna förhållanden lämpligaste vägen. I den föreslagna skatteskalen har emellertid hänsyn tagits till den redan konstaterade ökningen av de stora inkomsterna och förmögenheterna.

Under angivna omständigheter har jag i fråga om anordningen av den direkta skatten i stort sett följt de riktlinjer, som i det av f. d. kammarrättsrådet Conrad Carleson år 1916 framlagda betänkandet med plan till s. k. lyxbeskattning finnas angivna för en extra inkomst- och förmögenhetsskatt, vilken skatt ingick i sagda plan såsom provisoriskt komplement till vissa indirekta skatter å lyxvaror m. m. i avvaktan på en allmän direkt konsumtionsskatt. Efter grunder, som f. d. kammarrättsrådet Carleson på

min anmodan vidare utvecklat, har sålunda inom finansdepartementet med hans biträde utarbetats förslag till en extra inkomst- och förmögenhets-skatt, avsedd att beslutas för ett år i sänder, tills samtliga krigstidsutgifter för försvars- och neutralitetsändamål guldits. Skatten göres progressiv för såväl enskilda skattdragande som bolag. Enskild skattskyldig, som är i riket mantalsskriven, fritages från den extra skatten, om det till inkomst- och förmögenhets-skatt taxerade beloppet icke överstiger 6,000 kronor, varjämte för dylik skattskyldig, vars taxerade belopp överstiger nyssnämnda summa, skattefrihet äger rum för ett belopp av 6,000 kronor. Någon särskild taxering till den extra skatten behöver ej äga rum, utan skall skatten påföras i samband med påföringen av inkomst- och förmögenhets-skatten. Skattesatserna äro så avvägda, att utbytet av den extra skatten skall för år 1918 kunna beräknas till 30,000,000 kronor.

Det är allenast med tvekan jag ansett mig böra förorda en så ansenlig skärpning av den direkta beskattningen, som det nu angivna förslaget innebär; och denna tvekan har varit så mycket starkare, som det i vårt relativt kapitalfattiga land är betänkligt att genom mycket dryga direkta skatter motverka en kapitalbildning, vilken särskilt under nuvarande tider är av vikt, då den utländska lånemarknaden är stängd och på det inhemska kapitalet ställas stora och ofrånkomliga krav av såväl staten och kommunerna som enskilda samhällsnyttiga företag. Men jag har måst låta min tvekan vika för angelägenheten av att statsbudgetens av krigstiden förorsakade påkänningar i militärt hänseende inom kortast möjliga tid övervinnas.

Under förutsättning av att den extra inkomst- och förmögenhets-skatten även framdeles under den tid, varunder den behöver utgå, lägges så, att den årligen kan upptagas med en beräknad avkastning av 30,000,000 kronor, skulle krigstidens samtliga obetäckta extraordinarie utgifter för försvarsändamål, i den mån de icke av nu oförutsedda anledningar komma att överstiga den ovan beräknade summan av 168,000,000 kronor, vara till fullo gäldade inom loppet av sex år, räknat från och med år 1918. Under det sjätte året skulle t. o. m. det behövliga skattebeloppet reduceras till 18,000,000 kronor. Emellertid måste, såsom jag ovan framhållit, även den möjligheten tagas i betraktande, att 1917 års statsreglering på grund av krigsförhållandena kommer att uppvisa så betydande brister, att det av mig påräknade överskottet av 60,000,000 kronor därav uppslukas; likaså kan tänkas, att senare under täckningstiden de ekonomiska förhållandena i landet så försämras, att en extra skatt till så högt belopp som 30,000,000 kronor för år icke kan uttagas. Dylika omständigheter skulle då föranleda någon förlängning av den här beräknade avbetalningsperioden.

En finansieringsplan sådan som den nu angivna torde kunna betraktas

såsom ur olika synpunkter fördelaktig. Den lämpas automatiskt efter sig företeende förhållanden, så att i enlighet med densamma kunna täckas samtliga ifrågavarande extraordinära försvarsutgifter, oavsett om de upphöra tidigare eller senare än nu antagits; och den tid, inom vilken under här gjorda förutsättningar dessa utgifter skulle vara slutligen täckta, synes kunna be-tecknas såsom mycket kort med hänsyn till utgifternas sammanlagda belopp och i jämförelse med vad fallet lär vara i vissa främmande neutrala länder.

De utgifter, för vilkas slutliga täckning plan nu framlagts, äro, i den mån de icke redan blivit gjorda, avsedda att utgå under loppet av en kortare tid än den, som nyss beräknats för deras täckning. På grund härav lär det vara nödvändigt, att under täckningsperiodens första år, då utgifterna betydligt överstiga avkastningen av den extra skatten, för utgifternas provisoriska gäldande upptaga tillfälliga lån till sådant belopp, att skillnaden mellan å ena sidan skatteinkomsten och det beräknade överskottet i värnskattefonden samt å andra sidan utgiftssumman fylles. Då de anslag till åtgärder för lant- och sjöförsvarets stärkande samt till täckande av viss kostnadsökning vid vissa engångsutgifter för sjöförsvaret, som tidigare i dag föreslagits skola anvisas på 1918 års stat, uppgå till sammanlagt 86,102,952 kronor, torde alltså nu böra föreslås upptagande av ett tillfälligt lån för extraordinära försvarsutgifter till belopp av 50,453,190 kronor eller lika med skillnaden mellan förstnämnda summa och sammanlagda beloppet av den till 30,000,000 kronor uppskattade avkastningen av den extra skatten och det till 5,649,762 kronor beräknade överskottet i värnskattefonden.

I avseende å berörda lånemedel vill jag framhålla, att för deras anskaffande torde, åtminstone såvitt de behöva tagas i anspråk först under år 1918, någon ny upplåning för statens räkning icke behöva göras, all-denstund den påräkneliga stora avkastningen av innevarande års krigskonjunkturskatt lär sätta statskontoret i stånd att till riksgäldskontoret återbetala minst lika stort belopp av riksgäldskontorets fordran hos statskontoret som ovannämnda lånemedel å 50,453,190 kronor.

När längre fram under riksdagen, sedan definitiva siffror rörande 1916 års neutralitetsutgifter föreligga, förslag om deras täckande å 1918 års stat kan avlåtas samt då förslag göras om täckande av övriga ovan-nämnda förskott, bör givetvis därvid i anslutning till vad jag nyss ut-vecklat jämväl göras framställning om upptagande å inkomstsidan av till-fälliga lånemedel för extraordinära försvarsutgifter till belopp, motsvarande utgifternas summa.

I den mån framdeles avkastningen av den extra skatten icke behö-

ver tagas i anspråk för täckande av direkta utgifter för vare sig här omhandlade försvarsändamål eller efter utgången av år 1917 möjligen erforderligt neutralitetsskydd, bör tydligtvis skatteinkomsten anvisas till gäldande av de tillfälliga lånen för extraordinära försvarsutgifter.

Med hänsyn till den extra inkomst- och förmögenhetsskattens speciella karaktär och ändamål lärer avkastningen av densamma böra reserveras för täckande av här ifrågakarande försvarsutgifter, så att om överskott över den beräknade skatteinkomsten uppstår, detta på lämpligt sätt tillgodoföres utgiftsanslagen. Särskilt beslut härom torde böra fattas varje gång skatten fastställs. Vad nu den extra skatten för år 1918 beträffar, är det klart av vad jag förut sagt, att eventuellt överskott å densamma bör få användas till täckande av ovannämnda anslag å 1918 års stat till lant- och sjöförsvaret. I samband härmed och då det å andra sidan jämväl är angeläget att tillse, att ett möjligen uppkommande underskott å nyssnämnda inkomsttitel icke får belasta andra skatteinkomster å budgeten, bör den av mig till upptagande å 1918 års riksstat förordade posten av tillfälliga lånemedel för extraordinära försvarsutgifter å 50,453,190 kronor givas sådan karaktär, att lånemedlen tillsammans med den verkliga avkastningen av den extra skatten och den verkliga behållningen i värnskattefonden jämmt täcka ifrågakarande försvarsanslag, och posten i fråga alltså angivas allenast förslagsvis.

Jag anhåller nu att få redogöra för detaljbestämmelserna i förslaget till en extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1918.

Inom finansdepartementet har, såsom redan nämnts, utarbetats ett förslag till dylik skatt, vilket förslag med uteslutande av skatteskalorna innehöll följande bestämmelser:

§ 1.

Med de undantag, som här nedan omförmälas, skall en var, som år 1918 taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, samma år, i samband men utan sammanblandning med nämnda skatt, till staten utgöra extra inkomst- och förmögenhetsskatt i förhållande till det år 1918 till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet efter de i denna författning angivna grunder.

§ 2.

a) Enskild skattskyldig, som är i riket mantalsskriven, är i fall, då det till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet icke överstiger 6,000 kronor, fri från extra inkomst- och förmögenhetsskatt.

b) För annan enskild skattskyldig, än ovan sägs, och för andra juridiska personer än inländska aktiebolag och solidariska bankbolag utgår i fall, där det

till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet icke överstiger 6,000 kronor, den extra inkomst- och förmögenhetsskatten med 1,8 procent av det taxerade beloppet.

c) I fall då det till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet överstiger 6,000 kronor, skall för 6,000 kronor därav,

då fråga är om skattskyldige, som i a) avses, skattskyldig vara från extra inkomst- och förmögenhetsskatt frikallad, och

då fråga är om skattskyldige, som i b) omförmälas, skattskyldig utgöra dylik skatt med 1,8 procent.

För överskjutande del av taxerade beloppet skall skattskyldig, som i a) och b) avses, utgöra extra inkomst- och förmögenhetsskatt efter följande skatteskala, nämligen för den del av det taxerade beloppet, som överstiger

§ 3.

Extra inkomst- och förmögenhetsskatt av inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag utgår, om till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerad inkomst icke överstiger 4 % av bolagets kapital, med kr. 1,23 för varje 100-tal av det taxerade beloppet.

Om den taxerade inkomsten överstiger 4 % av bolagets kapital, utgår, för varje fullt 100-tal kronor av det taxerade beloppet, extra inkomst- och förmögenhetsskatt med följande belopp, nämligen

§ 4.

Till ledning vid uträknanDET av extra inkomst- och förmögenhetsskatten utfärdar Kungl. Maj:tt erforderliga tabeller.

§ 5.

Därest efter anförda besvär över prövningsnämnds eller kammarrättens beslut taxering år 1918 till inkomst- och förmögenhetsskatt ändras eller sådan taxering varder någon åsatt, vidtages den jämkning i redan påförd extra inkomst- och förmögenhetsskatt eller den påföring av sådan skatt, som därav må föranledas.

§ 6.

Om någon på grund av efterbeskattning påföres särskild inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1918, skall, om efterbeskattningen därtill föranleder, extra inkomst- och förmögenhetsskatt påföras honom till behörigt belopp. Sådan skattepåföring sker i sammanhang med efterbeskattningen till inkomst- och förmögenhetsskatt.

Har den skattskyldige avlidit, gäller ifråga om påföring av extra inkomst och förmögenhetsskatt enligt denna §, vad i 22 § av förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt för motsvarande fall stadgas.

Över detta förslag har kammarrätten i infortrat, den 15 innevarande februari avgivet utlåtande yttrat sig sålunda:

•I likhet med vissa tidigare tillfälliga skatteformer, de gamla tilläggsbevillningarna och 1909 års extra inkomstskatt, är den föreslagna extra inkomst- och förmögenhetsskatten anordnad som en till en ordinarie skatt — här den allmänna inkomst- och förmögenhetsskatten — direkt knuten tillläggsskatt, i grunden innebärande blott en vissa grupper av skattskyldiga träffande tillfällig förhöjning av den ordinarie skatten. Någon särskild taxering skulle icke behöva förekomma, och beskattningsnämnderna skulle icke alls få någon befattning med den nya skatten. Påföringen av densamma bleve en uppgift för vederbörande debiteringsförrättare, bestående i skattens uträknande på det till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet och upptagande i en för ändamålet inrättad ny kolumn i inkomstlängden, vartill komme skattens debiterande under en ny rubrik i debetsedeln.

På det remitterade förslaget ståndpunkt har det tydligen betraktats såsom själfvallet, att i fråga om debitering, uppbörd och redovisning den extra inkomst- och förmögenhetsskatten utan vidare skulle följa de ordinarie skatterna. Enligt kammarrättens mening torde det dock vara, i varje fall för undvikande av missförstånd, lämpligt att detta utsäges i författningen.

Vidare har man i förslaget ansett hela proceduren bliva så enkel, att det beträffande förordningens tillämpning ej skulle komma i fråga några andra klagomål än över felaktig debitering, varvid utan uttryckligt stadgande de allmänna reglerna för klagan över obehörig eller oriktig debitering skulle gälla. Mot förfarandets anordning som allenast en särskild debitering torde icke vara något att från saklig synpunkt erinra, och för övrigt är det givetvis en stor vinst, att de redan hårt betungade beskattningsnämnderna ej behöva anlitas. Emellertid är det nog ej alldeles uteslutet, att vissa bestämmelser i den föreslagna förordningen (t. ex. 2 §) kunna giva anledning till tvister, som till sin innebörd närma sig taxeringsmål, men i fråga om vilka rättsmedlet skulle bliva allenast den i gällande uppbördsreglemente § 8 (resp. § 7 i reglementet för Stockholm) stadgade rätten att anföra besvär hos konungens befallningshavande å trettionde dagen efter den, då den skattskyldige ägt tillfälle erhålla sin debetsedel. Härtill kommer, att många skattskyldiga, som ej fått kännedom om den nya skatten, kunna antagas försumma att i tid avhämta sina debetsedlar och således gå förlustiga sin talan. Från båda nu antydda synpunkter torde det vara billigt, att åtminstone ett längre rådrum beredes de skattskyldiga att granska och tilläventyrs överklaga förevarande skattepåföring, och har kammarrätten härvid ansett en besvärstid av natt och år efter mottaget krav vara skäligen. Om fullföljd av talan mot konungens befallningshavandes beslut ävensom vidare talan skulle däremot gälla detsamma som i de vanliga debiteringsmålen.

Av det nu anförda synes således påkallas upptagande i författningen av två nya §§, den ena rörande debitering, uppbörd och redovisning, den andra om besvärsrätten.

Vad kammarrätten i övrigt funnit att erinra beträffande det remitterade förslaget anmärkes under vidkommande §§ här nedan.

1 §.

Med den föreslagna avfattningen skulle denna § föranleda att jämväl en under år 1918 skedd eftertaxering till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett tidigare år skulle draga med sig påföring av extra inkomst- och förmögenhetsskatt. Detta vore givetvis icke berättigat och lärar väl ej heller vara avsett. En inskränkning i §:n till förekommande härav bör därför göras. I övrigt torde §:n tarva viss formell omarbetning.

2 §.

Stycket a) innehåller den uppställda skattefrihetsgränsen. Denna har dragits ovanför ett till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerat belopp av 6,000 kronor, och skulle skattefrihet tillkomma i riket mantalsskrivna personer oavsett medborgarskapet. Här föreslås således en bestämd avvikelse från den eljest i vår skattelagstiftning vedertagna grundsatsen, att privilegierade undantag förbehållas åt svenska medborgare. Efter kammarrättens uppfattning saknas dock giltiga skäl för övergivande av berörda grundsats i detta sammanhang.

Denna § bjuder på även en annan principiell nyhet. Konsekvent följd i våra skattelagar, om ock ej till sitt berättigande obestridd, är den regeln att äkta makar, som taxeras var för sig, dock vid tillämpningen av bestämmelser om frihet från eller nedsättning i skattskyldighet, skatteprocent eller andra grunder för skattens storlek o. d. behandlas såsom ett gemensamt skattesubjekt. Här göres emellertid ej någon åtskillnad mellan gifta och ogifta. Om t. ex. A. och hans hustru vardera hava 6,000 kronors taxering, gå båda fria från skatt. Likaså B:s hustru för ett taxerat belopp av 6,000 kronor, även om B. är taxerad för 100,000 kronor. Även i nu omhandlade hänseende lärar vara riktigtast att icke i en provisorisk författning bryta med en eljest tillämpad grundsats, och torde ett fastslående härav lämpligen ske i en särskild §.

Från formell synpunkt tarvar 2 § en omläggning till vinnande av större lättfattlighet.

5 §.

Denna § bör undergå en mindre justering i formellt avseende.

I skyndsamhetens intresse har kammarrätten i enlighet med ovan antydda erinringar förslagsvis omarbetat vidkommande §§ i det remitterade förslaget ävensom uppgjort förslag till erforderliga nya §§, på sätt en vid detta utlåtande fogad bilaga utvisar.

På någon prövning av de i 2 och 3 §§ upptagna skattetarifferna, vilkas procentsatser givetvis anordnats efter finansiella hänsyn, har kammarrätten icke ingått i vidare mån än att kammarrätten konstaterat, att desamma i övrigt äro uppställda efter mönster från 18 och 20 §§ i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

Slutligen må erinras, att kammarrätten haft under övervägande, huruvida något uttryckligt stadgande behövdes för tillämpning i förevarande sammanhang av kammarrättens befogenhet enligt 59 § 1 mom. taxeringsförordningen, men har sådant ansetts överflödigt.»

Vid övervägande av de erinringar, som kammarrätten framställt mot det remitterade förslaget har jag funnit mig böra godtaga desamma; och vill jag sålunda förorda det inom kammarrätten omarbetade förslaget.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst sistnämnda förslag till förordning om extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1918, hemställde han, att Kungl. Maj:t måtte i särskilda propositioner föreslå riksdagen att, under förutsättning att Kungl. Maj:ts förut denna dag gjorda framställningar angående vissa åtgärder för lant- och sjöförsvarets stärkande bleve av riksdagen bifallna,

1:o) *dels* antaga nyssberörda förslag till förordning om extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1918,

dels besluta, att avkastningen av nämnda skatt skulle användas till täckande av anslag för särskilda åtgärder för lant- och sjöförsvarets stärkande,

dels ock bland statsverkets inkomster för år 1918 efter rubriken för inkomst- och förmögenhetsskatten upptaga följande rubrik:

Extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1918,
bevillning 30,000,000 kronor;
 samt

2:o) bland statsverkets inkomster för år 1918 under rubriken lånemedel upptaga en post av tillfälliga lånemedel för extraordinära försvarsutgifter å förslagsvis 50,453,190 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter tillstyrkta hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnade, att till riksdagen skulle avlätas propositioner av lydelse, bilagorna litt . . . vid detta protokoll utvisa.

Ur protokollet:

C. B. von Mentzer.